

- Cantor. Vide *Psalista. Lector.*
- Capitula Canonicoꝝ. Vide *Canonici.*
- Capitularia Regum Francorū. Vide *Franci.*
- Cardinalis nomenclatura primis Ecclesiæ Sæculis ignota; innotuit Sæculo V. commu-
neque nomen tunc erat Episcoporum Titularium, Presbyterorum, & Diaconorum,
qui in sua quisque Ecclesia primarius cenfebatur in suo ordine: & hi quidem non
tantum erant in Urbibus Episcopatibus, ut primum contigit, sed etiam in Eccle-
siis Ruralibus. *Lib. I. Tit. 33. de Majorit. & obediens. à n. t. ad 5.* pag. 331. & 332.
- Cardinales Presbyteri, & Diaconi in Romana Ecclesia, licet jam essent Sæculis VI.
& VII. Episcopi tamen *Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales* non citius Sæculo VIII.
innotuerunt: quo Titulo donati fuere Episcopi Romæ viciniore ab Stephano Papa
III. scilicet Albanensis, Ostiensis, Portuensis, S. Rufinæ (qui duo tituli postea uniti
fuerunt) Tusculanus, Prænestinus, & Sabinensis, ut cooperatores, & collaterales
essent Summi Pontificis, & ejus vice Pontificalia exercerent munia, hebdomada
quique sua in Ecclesia Lateranensi. *ibid. num. 6.* pag. 132.
- Cardinales Episcopi alii alibi quoque erant, sed non *Romanæ Ecclesiæ*, cujus Cardinales
ob Sedis prerogativam antonomastice Cardinales dicti sunt. *ibid. n. 7. & 8.* pag. 133.
- Cardinales Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Sæculo XI. in unum Corpus jam coalue-
rant, & cum Romano Pontifice Supremum Ecclesiæ Senatū constituerunt. Eorū
autem honoris precedentia supra ceteros Episcopos, Archiepiscopos, & Patriarchas
litigiosa fuit, nec extra controversiam stabilita usque ad Sæculum XV. *ibid. num. 9.*
10. & 11. pag. 334. & 335.
- Purpura, & aliis insigniis, à quibus Pontificibus donati fuere Cardinales? *ibidem.*
num. 12. pag. 335.
- Galerus autem purpureus ante Sæculi XIV. medium nulli mittebatur, sed in Curia
manibus Pontificis tradebatur. *ibid. num. 13.* pag. 336.
- Cardinalium numerus pro diversitate temporum varius fuit. *ibid. n. 15.* pag. 336.
- Cardinales à solo Romano Pontifice independentes à Collegio Cardinalium creati
fuerunt, saltem à Sæculo IX. usque in hodiernum diem, licet collegialiter eligi per
majoritatem suffragiorum statuerit Concilium Basileense. *ibid. n. 16.* pag. 337.
- Cardinales cum creantur, Titulus, seu Ecclesia Romæ solet singulis assignari. Hi Ti-
tuli numero LXXI. recensentur. *ibid. num. 17.* pag. 337.
- Olim Episcopales Tituli solum Episcopis, Presbyterales solum Presbyteris, & Dia-
conales solum Diaconis conferebantur usque ad Sixtum IV. qui rem cepit invertere,
Titulos Diaconorum dando Presbyteris, & Presbyterorum Diaconis; eoque res de-
venit ut Tituli Diaconorum simplicibus Clericis aliquando commendantur. *ibid.*
num. 18. pag. 337.
- Cardinalitii Tituli olim incompatibiles erant cum aliis Beneficiis in Titulum: quod cum
plures Episcopos pingues Ecclesias habentes retraheret à Cardinalitia Dignitate ac-
ceptanda, dispensati fuerunt à residentia vinculo, & quod nihilominus Episcopatus,
seu Dignitates retinerent in Commendam, essentque illarum Ecclesiarum perpetui
Administratores. Jure tamen novo nulla dispensatione opus est ut Episcopus in Car-
dinalitium promotus Episcopatum retineat; tenetur tamen in eo residentiam facere,
licet Romano Pontifici assistere nequeat, cum proinde sufficiens Senatus Pontifici
non desit. *ibid. num. 19.* pag. 339.
- Sacræ Congregationis Cardinalium Declarationes impressæ, vel MSS. fidem non fa-
ciunt, nisi afferantur in forma authentica, scilicet, solito sigillo, & subscriptione
Car-

- Cardinalis Prefecti, & Secretarii munita. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. n. 311.* pag. 186.
- Eas tamen rejicere cum reperiantur apud probatos Collectores, nullaque subit
probabilis ratio dubitandi, temerarium esset. *ibid. num. 312.* pag. 187.
- Cardinalium Declarationes datæ pro casibus particularibus, nec generaliter, nec particu-
lariter obligant, vel juvant, nisi pro casu omnino simili, eidemque circumstan-
tiis vestito. *ibid. num. 313.* pag. 187.
- Cardinalium Declarationes inconsulto Papa emanatæ, doctrinales sunt, non legales.
ibidem. pag. 187.
- Cardinalium Sacri Concilii Tridentini Interpretum Congregatio quando instituta? Que
facultates eidem concessæ, seu commissæ? *Eod. lib. & Tit. n. 308. & 309.* pag. 186.
- Declaratio Legis Papalis, que ad ipsū Legislatorem, vel ad ejus Successorē spectat,
de ejus mandato Cardinalibus, seu privatis commissa, istorum declaratio vim Legis
habet, ut in praxim mitti debeat; non tamen per id efficitur infallibilis, aut certum
Delegatos Interpretes genuinum sensum legis fuisse affectos. *ibid. n. 216.* pag. 188.
- Cardinalium Sacri Concilii Tridentini Interpretum Declarationes, consulto Pontifice
emanatæ, si generales sint, non sunt mere doctrinales, sed legales, ac vim legis
canonicæ pro utroque foro obligantis obtinent; dummodo in forma authentica af-
ferantur, nec jus novum constituent, sed præexistens declarent, et si promulgatæ
solemniter non sint. Nullatenus tamen obligant in partibus ubi Decreta Concilii
Tridentini non sunt recepta. *ibid. n. 313. & 317. ad 326.* pag. 187. 188. & 191.
- Cardinalium Congregatio super negotia Episcoporum, & Regularium Causas istorum
summariæ, & extra judicialiter tractat: componitur autem ex solis Cardinalibus. Ha-
betur feria VI. cujuslibet hebdomadæ in Palatio Apostolico. *Lib. II. Tit. 1. de Ju-
diciis num. 39.* pag. 389.
- Cardinalium Congregatio super Immunitate Ecclesiastica, ab Urbano VIII. instituta,
habetur die mercurii semel in mense apud seniores Cardinales. Ex quibus com-
ponatur? *ibid. num. 40.* pag. 390.
- Cardinalium Congregatio super examine Episcoporum Italie, à Gregorio XIV. instituta,
quo ritu celebretur? *ibid. num. 1.* pag. 390.
- Cardinalium Congregationes de Propaganda Fide, De sacris Ritibus, S. Officii, &
Indicis, Vide in propriis cujusque nominibus, & verb. *Tribunalia.*
- Carpocrates Alexandrinus Hæresiarcha corporeas res ab Angelis creatas asseruit, trans-
migrationem animarum admisit, omne genus libidinis licitum docuit Sæculo II
Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 15. pag. 398.
- Castitas. Vide *Continentia.*
- Casula. Vide *Planeta.*
- Cataphrygæ. Vide *Montanista.*
- Causæ, seu Lites. Vide verb. *Clericus, Lites, Episcopus.*
- Ceremoniæ signa sunt eorum, quorum in executione propositi alicuius meminisse de-
bemus. Illarum utilitas, ac necessitas; atque ipsarum convenientia cum lege na-
turali, à qua manant, expenditur. *Lib. I. Tit. 8. de Auctor. & usu Pallii, num.*
29. & seq. pag. 257.
- Ceremoniæ non ideo damnandæ sunt, eo quod Gentiles eidem usi fuerint, cum Gen-
tiles alio fine eas introduxerint, & exercuerint; alio autem easdem Christiani re-
ceperunt. *ibid. num. 63.* pag. 261.
- Censura Ecclesiastica, ejusque distinctio à cæteris pænis, & impedimentis Ecclesiasticis
ignota fuit usque ad initium Sæculi XIII. secundum formalitates logicas loquendo:
ipse

ipse tamen Censurę re ipsa in usu fuerunt apud Veteres: hinc de re ipsa aliter loquantur veteres, aliter recentiores Theologi, & Canonistę. *Lib. V. Tit. 39. de Sentent. Excom. num. 9. & 10.* pag. 579.

Secundum modum sciendi Recentiorum sub nomine Censurę Ecclesiasticę tres tantum species Censurarum comprehenduntur, nempe *Interdicti, Suspensionis, & Excommunicationis* sententię: quarum distinctionis mentio Sęculo XIII. primo occurrit. *ibid. num. 10.* pag. 579.

A primis Ecclesię Sęculis usque ad Sęculum XII. omnes pęnę Ecclesiasticę publicę, vel privatę, non aliter imponebantur, nisi in ordine ad absolutionem sacramentalem peractam ab Episcopo, vel Sacerdote Penitentiario, post penitentiam peractam; nec alius erat qui ab excommunicatione solveret, alius qui a peccatis, nullaque distinctio fori interni ab externo; sed circa Sęculum XII. introducta, & recepta in foro canonico norma Juris Justiniani, fori interni, & externi distinctio, & separatio, pariter introducta: externum Episcopi & eorum Vicarii sibi sumpserunt curandum; internum & sacratius inferioribus Sacerdotibus conceditur fuit; adeoque his ea quę sunt Ordinis, illis vero quę sunt Jurisdictionis attributa potestas est, capiteque ad hanc referri potestas ferendi, & tollendi censuras, & totaliter separari a potestate, quę per claves exercebatur in foro penitentiari: invaluitque distinctio inter potestatem Ordinis, & potestatem Jurisdictionis, & inter diversos effectus utriusque: quę omnia in antiqua disciplina penitus ignota erant. *Lib. V. Tit. 39. de Sentent. Excom. a n. 2. ad 4. & num. 9. & 10.* pag. 576. 577. & 579.

Censurarum Absolutio ad cautelam usque ad Sęculum saltem IX. ignota fuit in Ecclesię, cum olim excommunicati non absolventur ante discussam finitamque excommunicationis causam, etiam si excommunicatus cautionem daret iudicio sistendi. *ibid. num. 34.* pag. 590.

Censuris innodatos è vivis decedentes mos fuit absolvendi in Ecclesię tam Gręca, quam Latina ab antiquissimis temporibus. *ibid. num. 35.* pag. 591.

Censura Excommunicationis jure Decretalium fuit remedium ordinarium quo pro executione sententię suę uti debebat Iudex Ecclesiasticus, Districtio vero personalis, & brachium Sęculare erat remedium extraordinarium, seu subsidiarium. Post Concilium vero Tridentinum res inverso ordine se habet: executio realis, aut personalis est remedium ordinarium, & primum; Censura vero excommunicationis est extraordinarium, & secundarium. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. num. 62.* pag. 310. & 311.

Vide verb. *Excommunicatio. Suspendio. Interdictum.*

Cerdo Hęreticus è Syria Romam veniens Sęculo II. hęreses Saturnini innovavit, & auxit, Christum non de Virgine natum, nec vera, sed solum phantastica carne circumdatum asseruit. Damnatus ab Apollonio Corinthiorum Episcopo in Synodo. *Lib. V. Tit. 7. de Hęret. num. 15.* pag. 399.

Cerinthus tempore Apostolorum quęstionem movit de observatione Circumcisionis, & Legalium, ad quam dirimendam Concilium Apostoli Hierosolymis habuerunt, eamque definerunt. Prave etiam docuit. Jesum merum hominem procreatum, in quem jam adultum Christus à summo Deo delapsus descenderit, &c. *ibid. n. 14.* pag. 397.

Celibatus. Vide *Continentia.*

Cœmeterium. Vide *Sepultura.*

Chartophylax, seu Chartarum Custos, Administer erat Patriarchę, qui licet Diaconus, honore, & amplitudine, non solum ceteros Diaconos, sed & Presbyteros, Notarios,

tarios, ac Cancellarios præcedebat, & interdum Episcopos ipsos: quicumque enim horum ad Conventus Ecclesiasticos, vel ad Patriarcham advenientes ab illo introducebantur: nullusque Prælatura aliqua initiari poterat, in Orientali scilicet Ecclesię, nisi ab eo approbatus, & Patriarchę præsentatus. *Lib. I. Tit. 25. de Officio Primicerii, &c. num. 14.* pag. 318.

Chartulariorum Officium affine erat Officio Notariorum, & Cancellariorum.

Vide verb. *Cancellarius. Notarius.*

Chorepiscopi primis Ecclesię Sęculis nulli videntur extitisse: innotescunt initio IV. Sęculi in Oriente; in Occidente Sęculo V. *Lib. I. Tit. 24. de Officio Archiepiscop. n. 7. 8. & 9.* pag. 306.

Chorepiscopi eligebantur ab Episcopo, cui erant subiecti, & vice eorum curam pastorem impendebant Parochiis Ruralibus, & tractum sibi ab Antilite assignatum visitabant, corripiebant, &c. numero, & autoritate erant plurimum conspicui. *ibid. num. 10. & 11.* pag. 306.

Chorepiscopi ordinare poterant Lectores, Exorcistas, Hypodiaconos; item Formatas dare in aliam Diocesium migrantibus, aliaque munera exercere. *ibid. num. 12. & 36.* pag. 307. & seqq.

Chorepiscopi Sęculo IX. abrogari ceperunt, & Sęculo X. penitus sublati sunt. Eorum munia in Archidiaconos, & Decanos rurales, seu Vicarios foraneos transfusa. *ibid. num. 13.* pag. 307.

Chorepiscopi, quę tales, meri fuerunt Presbyteri, aliquo jurisdictionis Episcopalis privilegio aucti: non enim ut successores Apostolorum, sed ad similitudinem septuaginta Discipulorum Christi institutos fuisse dicunt veteres Patres; nec in Urbibus ut Episcopi, sed in Pagis, & Villulis constituebantur; nec nisi usurpative Diaconos, & Presbyteros ordinabant, chrisma consecrabant, & confirmabant, quod illicite, & invalide ab eis factitatum fuisse, Patres, & Concilia declararunt. *ibid. a num. 14. ad 23.* pag. 308. & 309.

Chorepiscopi Episcopali Ordine insigniti multi quoque erant, & ad Chorepiscopatum ad prænitum tractum Diocesis præficiuntur; qui tamen absque licentia Episcopi Diaconos, vel Presbyteros ordinare non poterant, nec Virgines consecrare: de Jure tamen Ordinario Lectores, Exorcistas, & Subdiaconos ordinare poterant. *ibid. a num. 24. ad 47.* pag. 309. & seqq.

Choro interesse, & per Vicarium loco sui canere quando, & quomodo liceat? *Lib. I. Tit. 28. de Officio Vicarii a num. 1. ad 3.* pag. 319. & 320.

Chrisma ex generica sua significatione æque significat oleum purum, quam oleum balsamo mixtum: Uti tamen obtinuit ut approprietur oleo balsamo mixto, quo utitur Ecclesię ad Sacramenta, & consecrationes. *Lib. I. Tit. 15. de Sacr. Unct. num. 2. & not. marg. ad num. 4.* pag. 288.

Vide verb. *Oleum.*

S. Chrodogangis Episcopus Metensis Regulari scriptis pro vita communi Canoniorum Sęcularium Sęculo VIII. constat XXXIV. capitibus, estque sincera. Eam contexit ex sacris Canonibus, & magna ex parte ex Regula S. Benedicti. *Lib. III. Tit. 5. de Præbend. & Dignit. num. 13. & 20. & Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regular. num. 8.* pag. 65. & seqq. & 184.

Cingulum, quod Judæi Balteum, Græci Zonam dicunt, à Laicis, & Clericis communiter in usum adhibebatur. *Lib. III. Tit. 1. de vit. & Honest. Cler. n. 10.* pag. 5.

Claudius Taurinensis Episcopus, Felicis Urgellensis Episcopi quondam Discipulus, cultum

- cultam Sacrarum Imaginum, & Reliquiarum, Sanctorum invocationem, & peregrinationes impugnavit, Sæculo IX. ineunte. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. n. 22.* pag. 419.
- S. Clemens I. Papa, Collector non fuit, seu Editor Canonum, qui vulgo Apostolorum appellatur: nec pariter Constitutionum Apostolicarum: genuina tamen ipsius est Epistola ad Corinthios. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. num. 27. & seq. Item. num. 60. 66. & 67.* pag. 110. 121. 122. & 124.
- S. Clementis Papæ Liturgia etiam est supposititia. Edita tamen erat Sæculo IV. atque ejus usus antiquissimus in Ecclesia Orientali. *Lib. III. Tit. 41. de Celebr. Missar. num. 26.* pag. 224.
- Clementinæ sunt Canones, seu Decreta condita à Concilio Oecumenico Viennensi: atque etiam complectuntur Constitutiones à Clemente V. editas ante, vel post Concilium; quæ omnia sub nomine Clementinarum à Joanne XXII. publici juris factæ sunt. Hæc Clementinarum Collectio in V. Libros distributa est: & vim Legalem obtinet. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. n. 266. & 270. & seq. pag. 176. 177. & seq.*
- Clericis semper prohibitum fuit ad Sæculare Judicium provocare, nisi de licentia Episcopi in Causis tantum Civilibus. *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis num. 25.* pag. 378.
- Nec Laici inconsulto Episcopo Clericos ad Sæculare Tribunal poterant vocare. *ibid. num. 26.* pag. 379.
- Clerici propter Capitalia crimina, nisi ab Episcopo præcuparetur judicium, à Juce Laico, in consortio tamen Episcopi, judicari poterunt in Gallia, & Hispania. In Italia tamen sub Gothicis Regibus immunitate gaudebant Clerici in Causis personalibus, etiam Capitalibus; non vero in realibus. Carolus tamen Magnus Causas omnes Clericorum Civiles, Reales, & Personales, etiam Capitaes, pro toto Occidentali Imperio à solis Episcopis dijudicari jussit. Vicissitudines autem hujus discipline ampliaciones, restrictiones, modificationes: illius propugnatores, vel impugnatores? *ibid. à n. 23. ad 27. & 30.* pag. 377. ad 380. & 381.
- Clericorum vita, & honestas ad normam veterum Canonum, & Decretalium reformari jussit Concilium Tridentinum. *Lib. III. Tit. 1. de Vita & Honest. Cler. num. 1.* pag. 1.
- Clericorum vestes Civiles per quinque priora sæcula, nec forma, nec colore à Laicorum vestibus differebant. *ibid. num. 4.* pag. 2.
- Clericorum vestes, quæ ab illis in Divinis Officiis adhibebantur primis illis Sæculis, fuerunt vestes Civiles Laicis, Clericisque communes; quæ tandem Clericorum proprie in sacris functionibus factæ sunt. Non tamen eandem formam retinebant, quam modo; nec omnes simul deserebantur communiter, ut modo portantur à Clericis in sacris functionibus. *ibid. num. 5.* pag. 3.
- Vide propria singulorum ornamentorum nomina *Alba, Amitus, Sec.*
- Clericorum habitus quantum ad formam à Laicorum veste secerni cepit in Occidente Sæculo VI. secus accidit in oriente. *ibid. num. 13.* pag. 6.
- Clerici Sacerdotes Sæculo VIII. & IX. Alba, & Stola superinduti, etiam extra Sacra, incedebant; Diaconi vero Stola etiam extra Sacra utebantur primo toto sue ordinationis anno. *ibid. num. 14. & 15.* pag. 6. & 7.
- Clerici à Sæculo X. ad XII. inclusive vestibus talaribus clausis, sive laneis, sive lineis utebantur pro Civili habitu: Niger autem color eis non prescriptus. *ibid. num. 16.* pag. 9.
- Clerici majorum Ordinum super cetera indumenta lineam Albam gestabant ad terram pertingentem, etiam in vulgari usu: postmodum ejus usum restrinxerunt intra Ecclesie

- cliesæ ambitum. Canonici vero Regulares eam etiam extra sacra pro communi usu retinuerunt, decurtatam tamen. *ibid. num. 17.* pag. 9.
- Color niger in vestibus Clericorum post Concilium Tridentinum generali consuetudine introductus est. *ibid. num. 19.* pag. 10.
- Clericorum Capitis tegumenta quæ præcis, quæ recentioribus temporibus fuerint? *ibid. num. 20.* pag. 11.
- Clericorum & Mulierum Cohabitatio. Vide verb. *Continentia. Mulier.*
- Clerici Uxorati. Vide *Uxores Clericorum. Continentia.*
- Cum Clericis, quæ Mulieres cohabitare permisit, quæ rejectæ? Presbyterorum, & Diaconorum Uxores habitæ ante ordinationem habitare permissa in eadem domo; prohibuit cum eis manere communi lecto, vel in eodem conclavi. *Lib. III. Tit. 2. de Cohabit. Cleric. & Mulier. à num. 1. ad 5.* pag. 12. 13. & 14.
- Clericos Uxoratos in Episcopos eligi inhibuit Justinianus Imperator, omnes feminas, etiam consanguineas ab Episcopali domo excludi pariter jussit Sæculo VI. sed mitigato rigore Sæculo VII. pro Ecclesia Græca, Clerici Uxorati, Uxore annuente, in Episcopos eligi potuerunt; superflites tamen Uxores, vel in Monasterio includi debebant, vel Diaconisse ordinari. Orientalis Ecclesie disciplinam emulata Occidentalis Sæculo XII. pariter præcepit, ut Uxor electi in Episcopum professionem regularem emitteret in Monasterio. *ibid. num. 4.* pag. 14.
- Clerus Occidentalis pene totus Sæculo X. & XI. in barathrum incontinentiæ dejectus est. Hanc labem ab eo eliminare summo studio contenderunt Pontifices, & Concilia. *ibid. à num. 6. & 7.* pag. 16. & 17.
- Clerici conjugati an gaudeant privilegio Canonis, & Fori? *Lib. III. Tit. 3. de Cleric. Conjug. num. 12.* pag. 31.
- Clericorum Residentia. Vide *Residentia.*
- Clericis jure naturali, & divino competens sustentatio de bonis Ecclesie cui serviunt, debetur. *Lib. III. Tit. 5. de Præben. & Dign. num. 3. & 4.* pag. 59.
- Vide verb. *Præbenda.*
- Clericorum Vita Communis. Vide *V. Vita Communis.*
- Clericorum bona, seu proventus Ecclesiastici. Vide *Bona Clericorum.*
- Clericorum testamenta. Vide *Testamentum.*
- Clerici à Sæculo IV. immunes erant à penitentia publica obeunda, etiam pro gravibus delictis; & forte etiam à primis Ecclesie Sæculis: ne decor gradus deturparetur, aut autoritas frangeretur. *Lib. V. Tit. 38. de Peniten. & Remis. n. 42. p. 542. & 543.*
- Clericorum causæ, seu lites. Vide *Lites.*
- Cognatio, quæ est impedimentum dirimens Matrimonium, quadruplex est: Consanguinitatis, affinitatis, Legalis, & Spiritualis. Consanguinitas, & affinitas habent suos gradus, alios lineæ rectæ, qua unus ab altero successive genitus est: alios lineæ collateralis, qua personæ licet ab uno eodemque Stipite proveniant, ab invicem tamen non descendunt. Hæc lineæ dividitur in æqualem, & in inæqualem; æqualis, est de personis æqualiter distantibus ab Stipite; altera, seu inæqualis, est de personis inæqualiter distantibus ab stipite, ut sunt frater, & fratris filia, quorum stipis respectu unus est Pater, Avus respectu alterius. In recta, non computato Stipite, tot sunt gradus, quot personæ. In collateralis æquali, eo gradu, quo personæ distant à communi Stipite, tanto distant inter se. In collateralis inæquali, quoto gradu, quo remotior distat à communi Stipite, tanto distant inter se. Sic Abnepos non potest Abnepem ducere, cum sint in quarto gradu lineæ collateralis æqualis: potest vero filia

- liam Abneptis in Matrimonium ducere, quæ est in quinto gradu, licet Abnepos sit in quarto, quia gradus quintus trahit ad se quartum, & quintus in Jure reputatur. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. num. 105.* pag. 342.
- Confanguinitatis impedimenta expressa Cap. XVIII. Levitici semper in Ecclesia retenta sunt, sed gradus alii remotiores ad effectum dirimendi Matrimonium additi fuerunt, & à Sæculo XI. & forte ante, invaluit, ut impedimentum confanguinitatis, & affinitatis in Linea Collaterali ad septimum gradum extenderetur: quam prohibitionem fustulit Innocentius III. ac restrinxit ad IV. confanguinitatis, & affinitatis gradum. *ibid. à num. 107. ad 112.* pag. 343. 344. & 345.
- Solum primus gradus Lineæ Collateralis æqualis dirimit Matrimonium Jure naturali in cæteris dirimitur solo Jure humano, seu Ecclesiastico. *ibid. eod. num. 112.* pag. 145.
- Affinitas, quæ est altera cognationis species, & impedimentum. Vide verb. *Affinitas.*
- Cognationis Legalis impedimentum. Vide verb. *Adoptio.*
- Cognatio Spiritualis, quæ contrahitur ex collatione Baptismi, vel Confirmationis, tum ex susceptione eorum, qui hæc Sacramenta percipiunt, impedimentum dirimens Matrimonium parit: cujus impedimenti jam meminit Justinianus Imper. Sæculo IV. Hoc impedimentum ad pauciores restrictum personæ, ampliatum tandem fuit ad modum cognationis confanguinitatis: non tamen constans, nec una circa id fuit Ecclesiæ disciplina, sed varia pro tempore. Tridentinum vero hoc impedimentum in utroque Sacramento reduxit ad Levantem, seu Patrum, vel ad summum ad duos Susceptores, & Susceptum; & hujus Patrem, & Matrem: & inter Baptizantem, & Baptizatum, & hujus Patrem, & Matrem. Jure autem nec novo, nec veteri inter Patrum, & Matrum baptisati, nulla fuit cognatio spiritualis. *ibid. à num. 127. ad 133.* pag. 348. 349. & 350.
- Colluthus Hereticus Sæculi IV. Deum Authorem esse malorum naturæ negavit. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 17.* pag. 408.
- Collyridianorum hæresis Sæculo IV. Sacerdotii munia Muliebri Sexui deferebat. *ibid. num. 17.* pag. 410.
- Colobium erat tunica cum manicis ad cubitum tantum pertingentibus. *Lib. III. Tit. 1. de Vita & Honest. Cler. num. 12.* pag. 16.
- Comma unum inferi, aut prætermitti in scripto, quanti interdum ponderis sit? *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 25.* pag. 451.
- Concilia Nicænum I. Constantinopolitanum I. Lateranense IV. Viennense, Florentinum, Basileense, Tridentinum. Vide in propriis singulorum nominibus.
- Concilia Provincialia bis in anno ex præscripto Concilii Nicæni I. celebrabantur: quæ in his tractabantur? *Lib. V. Tit. 39. de Senten. Excom. n. 31. & 32.* pag. 589. & 590. Vide verb. *Synodus.*
- Conciliabula plura habita contra vocem *Homousion*, seu contra consubstantialitatem Filii Dei. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. à num. 66. ad 78.* pag. 17. 18. & 19.
- Concordia inter Sacerdotium, & Imperium Germanicum, scilicet inter Nicolaum V. & Fridericum III. Imper. ac alios Principes, tam Ecclesiasticos, quam Laicos Germaniæ, quibus pactis fuerit conventa? *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à num. 348. ad 351.* pag. 197. & 198.
- Concordata alia inter Catholicos, & Protestantes, tum quæ dicta est *Pax Religiosa*, tum quæ nominatur *Pax Weispbalica*; & capitula harum transactionum? *ibid. à num. 352. ad 356.* pag. 199. & seqq. Con-

- Concubinatus soluti cum soluta, seu inter non impeditos ad Matrimonium inter se contrahendum, olim Jure Civili permixtus, tum perpetuus, tum temporalis, dummodo cum unica, & sola esset fœmina, incontinentiæ vitandæ causa. Verum jus illud cassavit, & revocavit Leo Imperator, cognomento *Sapiens*. Ecclesia autem constanter semper concubinatum damnavit. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. à num. 43. ad 46.* pag. 298. & 299.
- Concubinatus aliquando ab Ecclesia toleratus, vel erat verum Matrimonium, vel ea tolerantia erat pro solo foro exteriori. *ibid. num. 47.* pag. 299.
- Confessarii. Confessio Sacramentalis. Vide *Penitentia*.
- Confirmatio Episcoporum Neo-Electorum. Vide *Episcopos*.
- Confirmationis Sacramentum Græci conferunt per ipsam Unctionem, quam adhibent baptizatis, per hanc formulam: *Signaculum domini Spiritus Sancti. Amen.* quam non intendunt Latini Sacerdotes per Chrismationem, quam adhibent in capite baptizati. Falluntur Scholastici, putantes non esse apud Græcos in usu hoc Sacramentum, eo quod dicunt eum esse manuum impositionem; cum nunquam hujus, sed constanter apud illos hujus Chrismationis mentio fiat, hæc autem manus impositionem jam importet. *Lib. V. Tit. 9. de Apostat. & Reiter. Bapt. n. 12.* pag. 506. Vide verb. *Oleum*.
- Confanguinitas. Vide *Cognatio. Matrimonium*.
- Consecratio Episcoporum, oleorum, Ecclesiæ, Altarium. Vide in propriis nominibus.
- Consistorium Pape, in quo Cardinales adhibentur ad deliberandum de negotiis majoris momenti, graciosam, vel politicam formam habentibus aliud est extrajudicium, & publicum, aliud ordinarium, & secretum. Quid in utroque solitum sit agere? *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis num. 34. & 35.* pag. 385. & 386.
- Consistorialis Congregatio, seu Consistorii consulti, & preparatrix, quæ sit? *ibid. num. 35.* pag. 386.
- Constantinopolitanum Concilium Generale I. qua de causa celebratum? *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. num. 97.* pag. 24.
- Constantinopolitanum Symbolum Fidei. Vide *Symbolum*.
- Constitutiones Apostolorum Sæculo IV. videntur procuse; Rufinus enim eas latinitate donavit. In usu olim apud Græcos fuerunt: lapsu temporis ab Hereticis corruptæ, & erroribus infectæ sunt. Quot errores in Fide? Quot in historica narratione in illis deprehendantur? Non solum sunt interpolatæ, sed omnino supposititiæ. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à n. 63. ad 66. & Lib. III. Tit. 5. de Præbend. & Dign. n. 6. & Lib. V. Tit. 38. de Penit. & Remiss. n. 13. tom. 1. p. 121. & 11. pp. 60. 61. 62. 521. & 522.*
- Continentia in primis Ecclesiæ Sæculis, saltem consuetudine, communiter Sacris Ordinibus adjuncta est in utraque Ecclesiæ, nempe Episcopatus, Presbyteratus, & Diaconatus. An etiam ex Apostolorum præcepto? controversatur. *Lib. III. Tit. 3. de Clericis Conjug. à num. 5. & 6.* pag. 5. & seqq.
- Continentia vel ex præcepto Apostolico, vel consuetudine inducta, & primis Ecclesiæ Sæculis observata usque ad tempora Concilii Nicæni I. Licet in Oriente, quantum ad continentiam ab Uxoribus ante Ordinationem ductis, vim Legis Universalis accipere non potuerit, nec fuerit ab omnibus observata: tamen quantum ad perpetuam continentiam eorum qui virgines, vel vidui ad Sacros Ordines pervenerunt, vim Legis Universalis obtinuit. *ibid. num. 6. 7. & 8.* pag. 22. & seqq.
- Continentiæ perpetuæ, etiam à propriis Uxoribus, in Episcopis, Presbyteris, & Diaconibus Legem usu, vel Apostolico præcepto inductam, Decreto suo primus roboravit

- ravit Siricius Papa: quam tamen Legem, seu Decretum pro Hispania, antea jam tulerat Concilium Illiberitanum. Ipsam Legem alia Concilia, & Pontifices Romani in Ecclesia Latina, sub pena privationis gradus indixerant. *ibid. n. 9. p. 26. & seq.*
- Continentia, seu castitas prioribus V. Sæculis annexa non fuit quatuor minoribus Ordinibus, saltem universaliter: In aliquibus tamen Provinciis, Lectores, & Psalmiste, ac Subdiaconi ad cælibatum obligabantur. Variam autem vicissitudinem subitæ disciplinae de cælibatu Clericorum in Ecclesia Latina. *ibid. n. 10. 11. & 12. p. 28. & seqq.*
- Episcopis, Presbyteris, & Diaconis post ordinationem Uxores ducere semper prohibitum, ductas autem ante ordinationem retinere, ac maritaliter cum eis cohabitare pariter vitium, in Ecclesia Latina. *ibid. num. 13. pag. 31. & seqq.*
- In Ecclesia Græca Episcopis non licebat Matrimonio ante suam ordinationem inito uti, multo minus novum contrahere; nec nisi cælibes in Episcopos promoveri; quod etiamnum observatur: ob quod communiter ex Monachis Episcopi eliguntur. *ibid. num. 14. & 15. pag. 34.*
- Presbyteri vero, Diaconi, & Subdiaconi in Ecclesia Græca si cælibes ordinantur, perpetua lege continentia adstringuntur: si tamen Uxorati ordinantur, cum Uxoribus maritaliter possunt cohabitare. *ibid. à n. 16. & 17. pag. 34. & 35.*
- In Ecclesia Græca olim post ordinationem biennium concedebatur Presbyteris, & Diaconibus ut de Matrimonio capessendo deliberare possent: quod hodie prohibitum est. *ibid. num. 18. pag. 35.*
- Continere se debent Sacrorum Ministri in Ecclesia Græca tempore Ministerii. *ibid. num. 19. pag. 35.*
- Continentiam iussit, & Matrimonii usum iuste interdixit Ecclesia Latina Clericis in Majoribus Ordinibus constitutis. Hæreticorum cavillationes dissipantur. *ibid. à num. 23. ad 54. pag. 23. & seqq.*
- Cornelius Janfenius. Vide *Janfenius*.
- Cresconius Episcopus Africanus Sæculo VI. Breviarium Canonum, non verba, sed sensum exprimens compilavit. Constat 300. Canonibus. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. num. 13. pag. 100.*
- Crimen ut est Impedimentum dirimens Matrimonii triplex est: Homicidium Conjugis, Adulterium, Raptus. Vide verb. *Adulterium. & verb. Raptus.*
- Crucigerorum cum rubea stella Ordo Militaris, quando institutus? Ubi floret? *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. num. 43. pag. 194.*
- Custodes Martyrum, seu Martyriarii, quibus Sacrarum Reliquiarum committebatur custodia, erant Subdiaconi. *Lib. I. Tit. 11. De Tempor. Ordin. & qualis. Ordin. num. 6. pag. 254.*
- Custodes Sacrorum, erant Diaconi probi, & ætate provecti: officium horum erat custodire Tabernaculum, & vasa Templi, dare signum pro Divinis Officiis, necessaria ad Sacrum parare, Lampadum curam habere; jugiter in Ecclesia perseverabant; januas claudere, & aperire ipsorum erat. Dicti quoque sunt *Manfonarii*, alibi *Sublaerita*. *Lib. I. Tit. 25. de officio Primicerii &c. n. 7. & 8. pag. 315. & 316.*
- S. Cypriani error de iterum baptizandis baptizatis ab Hæreticis, nec Hæreticum, nec Schismaticum eum reddidit. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 16. pag. 405.*

D

- Dalmatica in primis Ecclesiæ Sæculis fuit vestis Civilis Clericis, Laicisque communis. *Lib. III. Tit. 1. de Vit. & Honest. Cler. num. 11. pag. 5.*
- Dataria, & Datarii munus quodnam sit? Quæ in negotia versetur? Unde hoc inditum nomen? Datarius si Cardinalis est, Pro-datarius nominatur, & quare? Quis sit Sub-datarius, & Officialis qui per obitum dicitur? *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis n. 44. p. 392.*
- Decani, in Monasteriis dicebantur, qui denis erant Præpositi. Eorum mentio extat Sæculo V. Nomen, & officium à Monasteriis ad Capitula Clericorum Sæcularium traductum est. *Lib. III. Tit. 5. de Præbend. & Dign. num. 19. pag. 70.*
- Decanatus merum erat officium ad nutum Episcopi revocabile, & dum Vita Communis inter Canonicos viguit in id intendebat, quo & Archipresbyteri officium. *ibid. num. 20. & 21. pag. 70.*
- Decimarum solutio, quatenus est præstatio alimentorum, Sacris Ecclesiæ Ministris jure naturalis, & positivo debita est: non quidem quatenus significat specificam, & determinatam partem decimam fructuum, ut jubebatur Legge Moysi; sed partem indeterminatam, pensatis opportunitatibus temporum, & personarum metiendam. *Lib. III. Tit. 30. de Decim. Primit. & oblat. à num. 1. ad 3. pag. 109.*
- Decimæ materiales, seu determinata pars decima frugum, per tria priora Ecclesiæ Sæcula, positivo aliquo præcepto Ecclesiæ Clero persolvi iustum non fuit; sed per collectiones, & sportulas Clerus sustentabatur. *ibid. num. 3. & 4. pag. 109. & 110.*
- Ad Decimas tamen Clero elargiendas subinde Populus adhortabatur. Voluntarie hinc inde parcius largiusve persolvi cæperunt Sæculo IV. & V. *ibid. n. 6. pag. 111.*
- Decimarum solutio Legibus Canonice passim sanciri cepit Sæculo VI. Legibus quoque Imperialibus in utraque Ecclesia; verum in Ecclesia Græca Decimas solvere abiit in disuetudinem; alia pensione Clericis substituta ab Isaacio Comneno Imperatore Sæculo XI. *ibid. num. 8. pag. 113.*
- Decimæ in Ecclesia Latina dividebantur in Clerum, in pauperes, & in fabricam Ecclesiarum Sæculo VIII. & IX. Desinente tamen vita communi Clericorum Sæculo XI. assignatisque fabricis, & Xenodochiis propriis fundis, Decimæ in jus Parochorum per modum Canonice portionis transferunt. Invaluitque axioma, quod Parochi habeant fundatam intentione ad percipiendas Decimas. *ibid. n. 9. & 10. p. 113. & 114.*
- Decimæ in aliquibus Regionibus ad Parochos private spectabant initio Sæculi IX. cum jam tunc bona Ecclesiæ non ad arbitrium Episcopi, & Parochi non amovibiles, sed perpetui esse cæperint; easque illis pendere tenebantur Episcopi ipsi, & Abbates: inmanente apud Parochos onere fabricæ Ecclesiæ, & curæ pauperum. *ibid. n. 11. pag. 114.*
- Decimæ frugum quæ solvuntur jure emphyteutico mere prophanæ sunt: nec Decima Canonica censetur ea pars, quam Ecclesiis solvere jubebant Principes à suis Beneficiariis de Rebus Ecclesiarum, & de ipsis Ecclesiis quas occupaverant, & in feudum dederant; cum hoc solum esset restitutum Decimæ partis bonorum occupatorum: Decima enim Canonica ea censetur esse, quæ ab initio Sacris Ministris largiebatur intuitu Ministerii Ecclesiastici; cujus incapaces sunt Laici, nulla præscriptione eos juvante, nisi autoritas Ecclesiastica accedat. *ibid. à num. 12. ad 14. pag. 114. & 115.*

In revindicandis Clero Decimis plures Romani Pontifices, & Concilia adlaborarunt: ex quo factum, ut plures Decimarum detentores eas retinuerunt, sed non Ecclesiis, quibus spectabant, sed Monasteriis, vel pure, vel pacta pecunia: Episcopis id ut minus malum tolerantibus. *ibid. num. 16. & 17.* pag. 117.
 Decimas aliquas ipsi Pontifices, & Episcopi Regibus, & Principibus ab Beneficia Ecclesiarum præstita, vel præstanda condonarunt. *ibid. num. 18.* pag. 118.
 Decimas de jure communi dare teneant omnes Laici, etiam Reges, ac etiam Monachi, nisi privilegium, vel aliis titulis præscriptum sit huic oneri. *ibid. n. 19.* pag. 119.
 Vide verb. *Ecclesia.*

Declarationes Cardinalium. Vide *Cardinales.*

Decretales Epistolæ Rom. Pontificum. Vide *Epistola.*

Decretalium, seu Constitutionum Romanorum Pontificum Collectionem in V. Libros divisam iussu Gregorii IX. S. Raymundus de Peñafort Ord. Præd. confecit. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. num. 259. & 260.* pag. 174. & 175.
 Quam methodum servet ea Collectio, & materia singulorum V. Librorum? *ibid. num. 260. & 261.* pag. 175.

Autoritate Legali pollent. *ibid. num. 270. & seq.* pag. 177. & 178.

Decretalium Sextus. Vide *Bonifacius VIII.*

Decretum Gratiani. Vide *Gratianus.*

Defensorum Officium, erat agere Causas Ecclesiarum, & Pauperum: primitus per minores Clericos exerceri solitum: Sæculo vero V. in Ecclesia Græca per Presbyterum exercebatur; in Latina vero per Laicum, qui ab Imperatore postulabatur, & ab Episcopo delegabatur; sed desinente hoc eodem Sæculo minores Clerici ad deputari cæperunt, postea & majores Clerici. Sub Carolo Magno quandoque iterum ex Laicis assumebantur. *Lib. I. Tit. 25. &c. de officio Primicerii &c. n. 9.* pag. 316.

Defunctos Censuris innodatos absolvere, ritus est antiquissimus in utraque Ecclesia, Græca, & Latina. *Lib. V. Tit. 39. de Sent. Excommun. num. 35.* pag. 591.

Defunctorum Fidelium cadaverum sepultura, & Ritus Ecclesiasticus ea sepeliendi. Vide verb. *Sepultura. Suffragia.*

Degradatio est absoluta perpetua, & solemnis dejectio, seu privato Clericalis Ordinis, ac reductio ad Laicalem conditionem ob crimina ultimo supplicio expianda, à Brachio Sæculari exequendo. *Lib. V. Tit. 39. de Sentent. Excommun. à num. 5. ad 7.* pag. 577. & 578.

Quæ solemnitas jure veteri requisita, & quæ jure novo in degradatione Clericorum? *ibid. num. 8.* pag. 578.

Deista hæreticus dicitur, qui Deum existere concedit, ejus tamen providentiam circa res humanas negat, mundum Deo faciens coeternum, & ens à se; & quæ in Mundo sunt omnia casu adferibit. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 26.* pag. 577.

Deposito est pena Ecclesiastica, quæ absolute, & in perpetuum Clericum privat omni Officio, & Beneficio: & quidem olim etiam propter crimen occultum. *Lib. V. Tit. 39. num. 5. & 6.* pag. 577. & 578.

Diaconatus Ordo in utraque Ecclesia, Græca, & Latina semper fuit Ordo Sacer. *Lib. I. Tit. 11. de Temp. ordin. & quat. ordin. num. 3. 12. & 13.* pag. 273. & 277.

Nullus ordinabatur, qui non esset Diaconus; Diaconus vero interdum ordinabatur, qui Subdiaconus, vel altero ex minoribus Ordinibus initiatus non esset, quin ideo existimaretur per saltum ordinatus. *ibid. num. 14. & 15.* pag. 278.

Quænam fuerit olim materia hujus Ordinis, quænam modo? *ibid. num. 16.* &

& 20.
 Diaconi officia erant olim amplissima; modo plurimum restricta. *ibid. n. 24.* pag. 282.
 Diaconi Stola utebantur, etiam extra Sacra, toto primo anno suæ ordinationis Sæculo VI. *Lib. III. Tit. 1. de Vit. & Honest. num. 15.* pag. 7.
 Diaconis post ordinationem nuptiæ prohibita, ante ordinationem Conjugatis prohibitus usus Matrimonii in Ecclesia Latina, in Græca toleratus. *Lib. III. Tit. 3. de Clericis Conjug. num. 5. & seq.* pag. 19. & seqq.

Vide verb. *Clericus. Continentia.*

Diaconissæ alia erant Diaconorum Uxores; alia quæ Ministeria quædam obibant in Ecclesia. Hæ communius ex viduis afflamebantur, quas monogamas, & sexagenarias voluit Apostolus: quam ætatem ad quadragenariam contraxit Sæculo V. Concilium Chalcedonense. Ab Episcopo velabantur, & per manus impositionem quodam modo ordinabantur. Perpetuæ continentie lege adstringebantur, ac anathemati subjacebant, si post ordinationem nubent Concilii Chalcedonen. sanctio; Constitutione vero Justiniani Cæsaris capite plebebantur cum Sponsis. Sæculo VI. in Gallia Diaconissarum Ordo exolevit, in Hispania diutius subsistit, eisque imposita lex, ut continentie promissionem scripto firmarent. Nec ante Sæculum X. aut XII. earum ordinatio in Occidente penitus abolevit. In Oriente vero Sæculo XIII. adhuc perseverabat, in sola tamen Constantinopolitana Ecclesia. *Lib. I. Tit. 11. de Temp. ordin. & qual. ordin. num. 33.* pag. 284. & seqq.

Diaconissæ ordinabantur, seu sacra cæremonia initiabantur, per quam tamen Ordinem Ecclesiasticum non consequantur, cum ad sacrum aliquod circa Eucharistiam Ministerium non fuerint destinata. Earum tamen ordinatio profus similis ordinationi Diaconorum, Stola quoque utebantur; ministeria porro longe differabant, nihilque negotii cum Sacratio Diaconissis competeat. Oblationum portio eis assignabatur. Quænam eorum fuerint ministeria? *ibid. à n. 34. ad 40.* p. 285. & seqq.
 Dignitas, seu Beneficium, quod est Dignitas, annexam habet præminentiam cum jurisdictione: Personatus vero præminentiam sine jurisdictione. Subinde tamen in Jure Dignitas, & Personatus confunduntur. *Lib. III. Tit. 5. de Præbend. & Dign. à num. 1. ad 17.* pag. 68. & 69.

Dignitatum nomen hoc modo sumptum ante erectionem Capitulorum modernorum, quæ Sæculo IX. contigit, incognitum fuit. *ibid. num. 15.* pag. 68.

Dignitates, & Personatus Capitulorum institui cæperunt, cum Canonici à vita communi ad singularitatem delapsi sunt, quo tempore singularibus personis data sunt Beneficia persfruenda annexum habentia titulum perpetuum Dignitatis, & præminentie; cum olim omnis prærogativa à Dignitate Ordinis peteretur, & à nudo officio, quo perfungebatur. *ibid. à num. 15. ad 17.* pag. 68. & 69.

Dignitatibus accensentur Præpositura, Decanatus, Primiceriatus, Scholasteria, Thesaurarius, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Penitentiararius, cum Canonico Theologo, si non ubique, saltem alicubi. *ibid. num. 18.* pag. 69.

Dionysius Exiguus quis fuerit? Canonum Collectionem è græco in latinum transtulit, Canones Concil. Chalcedon. Sardicen. & Africanorum ei addidit, & Decreta Rom. Pontificum à Siricio Papa incipiens adjunxit. Quam Collectionem, ut cæteris præstantionem initio Sæculi VI. editam, Ecclesia Rom. usu comprobavit; quæque absolute Codex Canonum appellata est. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à num. 118. ad 133.* pag. 139. & 140.

Diptycha. Vide *Infra.*

- Disparitas cultus, quæ est inter Baptizatum, & Infidelem, seu non Baptizatum, est Impedimentum dirimens Matrimonium, non positiva Ecclesiastica lege inductam, sed sola consuetudine sensim ex particulari prohibitione Episcoporum increbescente à Sæculo VI. quæ tandem ad jus commune evecta est. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. à num. 147. ad 149.* pag. 354. & 355.
- Dissolutionem Matrimonii quoad vinculum, quam inducit Apostolus I. Corinth. 7. v. 15. diversa est ab hoc Impedimento; cum ea sit de Matrimonii Infidelium, casu quo unus ex illis Conjugibus Christianus efficiatur, & Infidelis discedat, vel nolit commorari cum converso sine injuria Creatoris. Hoc autem disparitatis cultus Impedimentum, de quo in presenti, est de Matrimonio contrahendo inter Fidelem, & non Baptizatum, licet Cathecumenum. Non autem cencetur cultus disparitas inter Fidelem, & Hæreticum valide baptizatum, adeoque Matrimonium inter eos in Ecclesia Latina, licet sit prohibitum ob periculum perversionis, est tamen validum. In Ecclesia autem Græca invalidum cencetur. *ibid. à num. 148. ad 150.* pag. 354. & 355.
- Divortium Vide. *Matrimonium.*
- S. Dominicus Oxomenis Canonicus, cum suo Episcopo Didaco in subsidium Legatorum Sedis Apostolicæ in Provincia Tolosana contra Hæreticos Albigeneses procedentem, pari autoritate missus; sibi postmodum aliquos Presbyteros Sæculares in coadjutores accivit, & donatus Ecclesia S. Romani Tolosæ, illuc cum Sociis migravit, & prima sui Ordinis Prædicæ. fundamenta jecit. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 31.* pag. 462.
- S. Dominicus ex Constitutionibus Ordinis Præmonstratensis maximam partem pro suo Ordine sibi adoptavit, ejusque Institutum in suis initiis æque ac illorum fuit Canon. Regularium. *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. n. 22.* pag. 168.
- S. Dominici Fratibus, seu soli Ordini Prædicatorum Officium S. Inquisitionis commisit Gregorius IX. A Comite Tolosano non solum Inquisitores Dominicani, sed omnes Fratres una cum Episcopo Tolosano ejusdem Ordinis ab Urbe depulsi sunt. A Joanne tamen Archiepiscopo Viennensi autoritate Apostolica restituti, eum pristina Inquisitorum autoritate, adjunto tamen Collega Ordinis Minorum, qui de justa illorum severitate nonnihil indulgeret. Per plures Provincias Italiae, & Aragoniæ Regnum eodem munere functi sunt à fundatione illorum initiis. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. à num. 33. ad 36.* pag. 463. 464. & 465.
- Donatistæ primum Schismatici, postea Hæretici Sæculo IV. plures errores disseminarunt, quos tandem moderni Protestantes adoptasse videntur. Licet à pluribus Conciliis fuerint damnati, duravit ea factio ad initium Sæculi VII. *ibid. n. 17.* pag. 408.
- Dulcinus Novariensis hæreticus. Vide. *Gerardus Sagarellus.*
- Diptycha erant quidem intrinsecus partes divisi, ita sibi juncti, ut complicari possent, in quorum primum quorundam Sanctorum, præcipue B. Virginis, Apostolorum, & Martyrum, in alterum Fidelium viventium nomina referabantur, videlicet dignitate illustrium, vel de Ecclesia optime meritorum, nempe Papa, Patriarcha, Episcopus & primi de Clero, Imperator, Viri Principes, Magistratus, Benefactores Ecclesiæ, & generatim Fidelium Cærus. In tertium nomina Defunctorum, qui in Fidelium communione mortui essent referabantur. In Missis privatis Sacerdos in Canone recitabat, in solemnibus Diaconus, & Subdiaconus. *Lib. III. Tit. 41. de Celebr. Missar. num. 71.* pag. 247.

Eccle-

E

- Ecclesia sumpta pro Ede Sacra publico pietatis exercitio, & cultui divino dicata fuit in usu apud Fideles à temporibus Apostolorum, quæ loca Ecclesias, non Templâ, dixerunt. *Lib. III. Tit. 40. de Consecr. Eccl. vel Altar. n. 1. 2. 3.* pag. 202.
- Ecclesiæ, Monasteria, vel Oratoria publica construi non licebat sine licentia Episcopi. Quisque Fidelium jam olim poterat domi suæ Oratorium habere, non tamen sine Episcopi licentia Missam in eo poterat celebrari. *ibid. num. 4.* pag. 203.
- Ex Ecclesiarum proventibus pars quædam pro illorum reparatione secernebatur ab Episcopo. Divisi vero Ecclesiarum proventibus Sæculo V. in partes quatuor, pars una Ecclesiæ fabricæ deputabatur; reliquæ in Episcopum, Clerum, & pauperes distribuuntur. *Lib. III. Tit. 5. de Præben. & Dign. n. 8.* pag. 62.
- Decimas percipientes sive Clerici, sive Laici ad Ecclesiarum reparationem adtribuebantur. *Lib. III. Tit. 30. de Decim. à num. 9. ad 11.* pag. 113. & 114.
- Ecclesiæ subinde proventuum Capitalia acquisiverunt ad illarum fabricam deputata: aliquando vero Ecclesiæ Beneficiati, interdum Parochiani ad illarum reparationem leguntur obligati. *Lib. III. Tit. 40. de Consecr. Eccl. vel Altar. n. 5.* pag. 203.
- Ecclesia pro varietate temporum plura circa Ecclesiasticam Discipulinam jure, & rationabiliter immutavit. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. n. 139.* pag. 352.
- Ecclesia ampliolem accepit à Deo potestatem, quam Synagoga Judæorum. *ibid. num. 77.* à pag. 325.
- Ecclesia Republica quædam sacra est, visibilis tamen, & exterior inter homines in terra constituta, quæ ideo subsidii temporalibus carere non potest, quæ Principibus Ecclesiæ (sicut & prophanis) pendere debent, propter eorum curam spiritualem, quin simoniæ labe incurratur. *Lib. I. Tit. 8. de Auth. & usu Palli. à nu. 77. ad 80.* pag. 264. & 265.
- Ecclesia legitime congregata in Concilio, vel tacite conspirans, supremam, ac insublimabilem auctoritatem accepit à Christo declarandi, & terminandi controversias circa Sacræ Scripturæ sensum, ad conservandam unitatem fidei, & morum in eus Corpore. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. à num. 6. ad 13.* à pag. 391. ad 395.
- Quomodo controversiam de legalibus Ecclesiæ in suis primordiis discussit, & decretorie terminavit? *ibid. num. 10. & seq.* pag. 394. & seq.
- Ecclesiæ Romana sola est vera Catholica & Apostolica Ecclesia. *ibid. num. 11. & sequen.* pag. 394. & seq.
- Ecclesiarum Consecratio quomodo fiat? à quo tempore introducta? quæ circa illam sit differentia inter Græcos, & Latinos? *Lib. I. Tit. 15. de Sac. Unct. à n. 18. ad 20. p. 295. & Lib. III. Tit. 40. de Consecr. Eccl. vel Altar. à num. 6. ad 8.* pag. 203. & 204.
- Ad Ecclesiarum consecrationem, sive dedicationem plures Episcopi conveniebant de more, à temporibus saltem Constantini Magni usurpato; modo vero nullus nisi Episcopus Ecclesiam consecrare potest: Superiores tamen Regulares suas benedicere possunt Ecclesias. *ibid. num. 9. & 10.* pag. 204. & 205.
- Ritus, & caeremoniæ, quibus modo Ecclesiæ consecrantur, non unius sunt temporis, antiquiores aliquæ, recentiores aliæ. *ibid. num. 11. & 12.* pag. 105.
- Ecclesia nulla consecrabatur quin Martyrum Reliquia in eam inferrentur. *ibid. p. 205.*
- In consecratione Ecclesiarum convivia instituebantur. Annua vero Dedicatio-

LIII

nis

nis Ecclesie festivitas, ante annos mille celebrari solita est. *ibid. n. 13.* pag. 205.
 Ecclesiam semel consecratam, eodem ædificio moraliter perseverante, reconsecrari,
 jam olim prohibuit. Quando vero polluantur, ab Episcopo reconciliantur: Ri-
 tus autem quibus consecrantur, vel reconciliantur à calumniis Hereticorum vin-
 dicantur. *ibid. num. 14.* pag. 207.
 Ecclesias Laici à Sæculo VIII. & deinceps occupantes, & in posteros hereditario jure
 transmittentes, inter Ecclesias, & Altare erronee ceperunt distinguere; tem-
 poralia ab eis persolvenda Ecclesiis addixerunt: Altari vero persolutionem funcio-
 num Sacerdotalium Presbytero prestandarum assignarunt. *Lib. I. Tit. 28. de Offi-
 cio Vicarii num. 4.* pag. 320.
 Ecclesie è Laicorum manibus ad Monasteria, & Canonicorum Collegia sentium per-
 venerunt. Hec autem exemplo Laicorum, Ecclesias, seu Decimas, aliaque jura
 sibi reservabant; Altare vero, sive spiritualium curam Presbyteris demandabant,
 qui erant Vicarii mere temporales. *ibid. num. 4. & 5.* pag. 320.
 Ecclesie ab Episcopis ad Monasteria, & Canonicorum Collegia etiam transtrant
 mediante aliquo censu pecuniario Episcopis persolvendo, qui census Altarium red-
 emptio dicebatur: & ab his Vicarii deligebantur, & approbandi Episcopo presen-
 tabantur ad curam animarum in qua illis erant subjecti; Abbatibus vero, quoad
 temporalia. *ibid. num. 5. & 6.* pag. 320.

Vide. *Vicarius.*

Ecclesie proventus à quo, & quomodo distribuebantur? Vide. *Præbenda.*
 Ekardus Teutonicus Ord. Predicatorum mundum ab æterno conditum affirmavit.
 Nos transformari in Deum, sicut panis Eucharisticus in Corpus Christi, alioque
 errores docuit. A Joanne XXII. damnati sunt. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 24.* p. 431.
 Electio jure divino precedere debet ad hoc ut quis Episcopatum, vel alterius Sacer-
 dotalis officii gradum obtineat: modus tamen in individuo non est à Christo
 determinatus, sed judicio Ecclesie relictus. Hic modus varius fuit pro tempore.
Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Elec. potest. à num. 1. ad 5. pag. 203.

Ad Electionem Episcoporum in primis Ecclesie Seculis, tam in Oriente, quam in
 Occidente, concurrebant Episcopi Comprovinciales, Clerus, & Populus. *ibid.*
num. 7. pag. 205.

Ex Episcopis Comprovincialibus saltem tres de necessitate interesse debebant Ele-
 ctioni Episcopi; reliquis per scripta consentientibus. *ibid. num. 9.* pag. 206.

Soli Episcopi habebant suffragia electiva; Clerus, & Populus tantum postula-
 tiva & informativa: quod quidem jus Clero, & Populo non jure divino, sed
 Ecclesiastico competeat. *ibid. num. 10. & 11.* pag. 206.

Suffragia Cleri, & Populi non dabant jus ad rem; nihilominus necessario
 precedere debebant Canonicam institutionem Episcoporum. *ibidem. num. 12.*
pag. 13.

Sæculo IV. cepit mos invalescere in Oriente, ut Episcopi Comprovinciales, ex-
 cluso Clero, & Populo, Episcopos eligerent; non ita tamen universaliter ut
 ubique excluderentur; sed restricta tantum fuit interventio pro electione ad Cle-
 ricos, & Primores Civitatis. *ibid. num. 15. & 16.* pag. 207.

Laici in Oriente declinante Sæculo IX. ab Electione Episcoporum prorsus ex-
 clusi sunt; tardius vero in Occidente, ubi Sæculo XII. adhuc à Clero, & Populo
 postulante fiebant. *ibid. à num. 17. ad 19. & 24.* pag. 207. 208. & 209.

Electio Episcoporum in Oriente facta fuit privativa Episcoporum Comprovincia-
 lium

lium Sæculo XI. In Occidente Capitulum Canonicorum uniuscujusque Ecclesie
 Cathedralis Sæculo XIII. *ibid. num. 19.* pag. 208.

Imperatores, & Reges aliquandò immiscuerunt sese electionibus Episcoporum,
 eos nominando, vel Electo approbando, non quidem Jure Divino, vel Eccle-
 siastico eos olim favente; sed vel peculiari privilegio, vel Ecclesie coniventia,
 vel usurpatione. *ibid. num. 20.* pag. 208.

Eligendus tum Episcopus, tum Curatus debet esse de propria Ecclesia, seu Vico,
 si dignus reperiretur. *Lib. III. Tit. 4. de Cler. non resident. n. 6.* pag. 52.

Vide verb. *Investitura.*

Electio Romani Pontificis. Vide. *Pontifex Romanus.*

Elipandi Archiepiscopi Toletani errores. Vide verb. *Felix. Urgellit.*

Encraticarum Hæresis, auctore Tatiano Syro Sæculo II. unde sic appellata? Quinam
 illius errores? *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 15.* pag. 400.

Episcopus antonomastice dicitur, qui sub Metropolita uni Diocesi superintendit: Sæ-
 culo autem Apostolorum Episcopi nomen (non Dignitas) commune fuit Pres-
 byteris. *Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Electi pot. num. 6.* p. 205. *Item Tit. 33. de Ma-
 jorit. & Obedien. n. 39.* pag. 350.

Episcopi Jure Divino Presbyteris Majores sunt Ordine, & Jurisdictione. *ibid. à n. 24.*
ad 116. à pag. 345. & 369.

Episcopi cum consecrantur chrismate delibantur. Vide verb. *Oleum.* Ubi plura circa
 consecrationem.

Episcopi Villis, & modicis Civitatibus constituti olim prohibitum. Episcopo-
 rum jura, & munera, quæ fuerint? *Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Elect. pot.*
num. 6. pag. 205.

De Episcoporum electione. Vide verb. *Electio.*

Jus confirmandi seu approbandi Electum in Episcopum primitus communiter
 fuit apud Metropolitanum, & Comprovinciales Episcopos: sensim tamen ad Me-
 tropolitanum private devolutum est. *ibid. à num. 93. ad 95.* pag. 238.

Jus tamen istud licet privatim factum fuerit Metropolitanum, non tamen
 respectu ad Patriarchas, Exarchos, & Vicarios Apostolicos, qui non solum Me-
 tropolitanos suæ ditionis, seu Patriarchatus, vel Exarchatus confirmabant, sed
 etiam Suffraganeos eorum Episcopos, etiam si confirmati jam essent ab eisdem
 Metropolitanis. Metropolitanus vero, quibus nulli præerat Patriarchæ, vel Exarchi,
 Romanus Pontifex, vel ejus Vicarii confirmabant; exceptis Metropolitanis Gal-
 liæ, Angliæ, & Africæ; sicut & Patriarchis, & Primatibus, qui à Romanis Pon-
 tificibus confirmationem non petebant, nec in usus deductam eos confirmari:
 officiose tamen humanitatis gratia, & unionis cum prima Sede testificatione,
 litteris ad eodem Romanos Pontifices directis, primitias suæ Ordinationis dedi-
 cabant. *ibid. à num. 98. ad 99.* pag. 239. 240. & 241.

Non raro tamen Episcopi, atque etiam Metropolitani à Papa confirmabantur,
 si vel Metropolitanus renueret eos confirmare; vel si esset dissidium in Electoribus;
 aut si dari nequiret confirmatio sine prævia dispensatione. *ibid. n. 100.* pag. 241.

Jus confirmandi prænes Patriarchas, & Metropolitanos factum tectum servatum
 fuit per XII. priora Sæcula: quare Episcopus de jure communi à suo Metropolita
 erat confirmandus. *ibid. num. 101.* pag. 241.

Episcoporum, ac Metropolitanorum, vel etiam Patriarcharum confirmatio recen-
 tiori disciplina ad solam Sedem Apostolicam devoluta est. Hæc veteris juris abo-
 litio

licio ex reservationibus Beneficiorum capitis Sæculo XIII. & XIV. invalescentibus, orta est: licet contra has, & illam licet primum Præsules, & Principes obliterent, tandem tamen confirmandi jus integre apud Sedem Romanam mansit; Reservationes alicubi omnino sublatae, & Electionis jus postliminio integre restitutum suis Ecclesiis; alibi temperatae fuerunt. Ex lite autem & contentione partem potiorem Principes reportarunt, Clero colligantem denudato relicto. *ibid. num. 102. & 103.*

Sicut confirmatio, ita ordinatio, seu consecratio Episcoporum per XIII. priora sæcula jus fuit peculiare Metropolitanorum, quæ ab ipsis fiebat statim post confirmationem, duobus ad minus Episcopis assistentibus, non quidem de necessitate Sacramenti, sed de congruitate solemnitatis. A tempore vero reservationum consecratio fit nomine Papæ, & mandato Apostolico. Hæc ultra tres menses olim differri non poterat. *ibid. à num. 104. ad 107.*

In Episcopi consecratione Consecrator dividit hostiam in Missa in tres partes de more, sed tertiam non sumit Consecrator, sed dat Episcopo qui consecratur. *Lib. III. Tit. 41. de Celebr. Missar. num. 73.*

Episcoporum Jurisdicção in Causis Clericorum, & Laicorum. Vide verb. *Clericus.* & verb. *Lites.*

Episcoporum Jurisdicção in Regulares, seu exemptus. Vide *Regulares.*

Episcoporum Translationes. Vide *Translatio.*

Episcoporum Causæ Criminales à Metropoli cum Synodo Provinciali in prima instantia judicabantur in primis Ecclesiæ Sæculis. Si concurs non erat sententia Comprovincialium, Metropolita vicinos Episcopos convocabat, ut una cum Comprovincialibus, quod justum erat, decerneretur. In Synodo Provinciali causæ inter Episcopum, & Clericos dijudicabantur; & lata ab Episcopo sententiæ examini subijciebantur. *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis num. 31.*

Auctoritas Synodorum in decidendis causis Episcoporum diminui cepit Sæculo IX. occasione productionis suppositiarum Epistolularum Decretalium veterum Rom. Pontificum, faventium authoritati Sedis Apostolicæ, & immunitati Episcoporum Suffraganeorum à Metropoli. *ibid. num. 23.*

Contra hanc immunitatem Suffraganeorum Episcoporum, veteribus Canonibus reclamantibus, ut Canones hi, & Decretales illæ conciliarentur, excogitata est distinctio Causarum Majorum, & Minorum, illas Sedi Apostolicæ reservantium, has Metropolitanis, & Synodis Provincialibus: quod jure novo Tridentini confirmatum est. *ibid. à num. 31. & 32.*

De Episcoporum perpetua continentia, & separatione quoad torum à propria Uxore. Vide verb. *Continentia.* Nec cum Episcopo uxor ejus cohabitare poterat etiam veluti soror, sed in Monasterio erat includenda, vel Diaconissa constituenda. *Lib. III. Tit. 3. de Cleric. conjug. num. 14. & 15. p. 34. Et Tit. 2. de cobab. Cler. & Mulier. num. 4.*

De Episcoporum residentia, eorumque interdum excursionibus.

Vide verb. *Residentia.*

Episcoporum curæ, & arbitrio administratio, & distributio reddituum Ecclesiæ pertinebat. Vide verb. *Præbenda.*

Episcoporum bona Ecclesiastica an cadant sub eorum Dominio? An Testamentum condere valeant? Vide verb. *Bona Clericorum. Testamentum.*

Epistolæ Decretales Veterum Romanorum Pontificum à S. Clemente I. ad Siricium Papam

Papam, quas Iñidorus Mercator primus in sua Collectione edidit Sæc. VIII. desinente spuria, & suppositicia sunt: cum nullus, per octo fere sæcula anteriora, illarum meminerit; in eisque Scriptura Sacra usurperat secundum vulgatum editionem S. Hieronymi; atque illarum Epistolarum argumenta non conveniant cum rebus, imo nec cum vocabulis illorum primorum sæculorum; omnesque eundem styllum, & characterem scribendi, & quidem barbarum, servant, alienum proflus ab usitato primis Ecclesiæ Sæculis. *Lib. I. Tit. 2. de Confit. num. 145. & præcipue à num. 155. ad 186.*

Unde promanavit ut per VIII. Sæcula indubitatum fidem habuerint, & auctoritatem, ac pro jure fuerint receptæ? *ibid. à n. 147. ad 149.*

Eas ut supposititias primi omnium Centuriatores Magdaburgenses impugnare ceperunt: ex Catholicis fraudem præsentit Antonius Augustinus Tarracon. Archiepiscopus; & seposito præjudicio Cordatores ac Celebriores Scriptores Catholici, Lutheranorum, & Calvinianorum spiritum abhorrentes, criterium ingenue laudarunt, & amplexi sunt. *ibid. à num. 150. ad 153.*

Quæ extent Epistolæ, vel epistolularum fragmenta Veterum Roman. Pontificum genuina? *ibid. num. 145.*

Essei, seu Esseni Judeorum Secta vitam profitebatur simillimam vitæ veterum Monachorum: Christiani tamen Monachi vitæ suæ rationem, non ab eis, sed ab Evangelicis consiliis desumpserunt. *Lib. III. Tit. 31. de Regul. & Transf. ad Relig. num. 7.*

Eucharistiæ Sacramentum. Vide verb. *Transubstantiatio, Oblatio, Missa.*

Quo in sensu Christus in Eucharistia sit typus, & symbolum? Et quarum rerum? *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. num. 258.*

Differentia inter manducationem Sacramentalem, & oralem Christi in Eucharistia præcise talem; & manducationem spirituales simul & realem ipsius: ac differentia hujus sumptionis, à corporali, seu vulgari, juxta sensum Capharnaitarum. *ibid. à num. 292. ad 294.*

Eucharistiam esse merum signum, & figuram Corporis Christi, docuit modernorum Sacramentariorum Parens Berengarius Archidiaconus Andegaven. Sæculo XI. à Leone IX. in Concilio Romano, & ab aliis Conciliis damnatus. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 22.*

Evidentia alia est Metaphisica, alia Moralis: hæc solum habetur de rebus Fidei. *ibid. num. 55.*

Eulalia Antipapa contra Bonifacium I. insurrexit; cujus Schismati occasione prima Lex, seu ordinatio circa electionem Romani Pontificis emanavit ad preces Bonifacii ab Honorio Imperatore, qua cavetur ut si duo per ambitum electi essent Pontifices, nullum ex his talem fore. *Lib. V. Tit. 8. de Hæret. & Schismat. num. 4.*

Eulogiæ; seu panis benedictus. Vide *Oblatio.*

Eunomius Cyzicenus Episcopus Hæresiarcha III. Sæculi quos errores disseminaverit? *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 17.*

Eustathius Sebastenus, à quo Eustathiani Hæretici Sæculo IV. quibus erroribus infecti? *ibid. eod. num.*

Eutiches Abbas Constantinopolitanus unam tantum naturam in Christo admittens coalitam ex divina, & humana; non vero duas, divinam, & humanam, damnatur à Concilio Chalcedonensi Sæculo V. *Eod. Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num.*

17. pag. 409.
 Exarchi nomine is Episcopus olim intelligebatur, qui Metropolitanis superior, Patriarchis licet inferior, eorum jurisdictioni non semper suberat. Tres fuerunt in Orientali Ecclesia; sed deserunt cum primum Constantinopolitanus Patriarchatus fuit institutus Sæculo V. *Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Elect. post. n. 6.* pag. 204.
- Excommunicatio olim multiplex fuit, interdum tamen non stricte, sed lato modo ita dicebatur: sic Episcopo interdicebatur accessus ad Synodum Provinciale, non per modum Censuræ, utpote non contumaci, sed per modum pæne: tamen non privabatur communione Ecclesiæ suæ, nec communibus Ecclesiæ suffragiis. Aliquando unus Episcopus Communionem in Sacris cum altero Episcopo, vel ejus Subditis respuebat, si quid in ejus doctrina, vel disciplina perversum quid arbitraretur: cum tamen ille Episcopus in hunc, vel ejus subjectos jurisdictionem ullam non haberet. Insuper omnes quatuor penitentium gradus, quodammodo excommunicati censebantur, cum à participatione Sacramentorum repellentur; non tamen in rigore erant excommunicati, cum Ecclesia cum illis communicaret in precibus. *Lib. V. Tit. 39. de Sentent. Excommun. à num. 12. ad pag. 580. & 581.*
14. Excommunicatio proprie dicta, quæ *Mortalis* appellabatur, quæque hodie *Major* dicitur, qua Ecclesia à suis initiis Hæreticos, & Schismaticos incorrigibiles ab Ecclesiæ corpore rescindebat, nec eorum tum viventium, tum defunctorum in publicis precibus, aut suffragiis ratio habebatur, quoniam effectus inducat? *ibid. num. 15. & 17.* pag. 581. & 582.
- Communio Civilis cum Excommunicatis à Christo non prohibita, sed solum in Sacris: Apostoli vero utramque prohibuerunt; eaque praxis observata est usque ad Sæculum IX. vel X. & qui contraveniebant in parem excommunicationem majorem incidebant. Hic rigor Sæculo XIII. remissus excommunicatio restricta est ad solos communicantes in Sacris cum excommunicatis: Magis adhuc restricta fuit hæc prohibitio Sæculo XV. quo communicatio cum Excommunicatis intelligi voluit Ecclesia de Excommunicatis illis, qui expresse, & specialiter publicati, & denunciati essent, vel notorii percussores Clericorum. *ibid. à n. 18. & 19. p. 583.*
- Ad Excommunicationem Majorem incurrandam, grave peccatum, & causa gravis, seu contumacia semper requisita fuit: si olim ob minora peccata excommunicatio legatur imposita, de excommunicatione lato modo, seu medicinali, de qua supra, intelligenda est. *ibid. num. 20. & 21.* pag. 584. & 585.
- Excommunicationem Sententiæ ferendæ bina saltem monito præcedere debet. Excommunicatio Latæ Sententiæ usque ad Sæculum XII. in Ecclesia ignota fuit. An foret ut similes Excommunicationes Latæ Sententiæ ab Ecclesiæ usu excluderentur? *ibid.* pag. 584. & 585.
- In ferenda Excommunicatione precis sæculis nulla formula, seu specialis Ritus observabatur; extinctionis tamen candelarum mentio jam initio Sæculi X. invenitur. *ibid. à num. 22. & 23.* pag. 586.
- Prolata Excommunicatione, epistola monitoria de Excommunicato, & causa Excommunicationis vicinis Episcopi mittebatur ex usu à primis Ecclesiæ sæculis observato. Qui autem in Excommunicatione per annum infordecit, jure veteri, & novo de hæresi sit suspectus, atque ita contra eum procedi potest: quod tamen in usu non est, nisi ubi extat Tribunal S. Inquisitionis. *ibid.* pag. 586.
- Excommunicatio *Minor*, quæ incurritur per communicationem cum Excommunicato

cato extra crimen, & solum privat participatione passiva Sacramentorum, antiquis ignota fuit, & à Sæculo XIII. forsan inducta; nunc tamen prope obsoleta est. *ibid. num. 16.* pag. 582.

Vide verb. *Censura.*

Exorcistatus Ordo in Ecclesia Latina semper fuit in usu. Apud Græcos negligitur; apud alios Orientales cum Diaconatu, vel Psalmistatu confertur. Materia hujus Ordinis, & munera? Vide verb. *Ordo. & Lib. I. Tit. 11. de Tempor. ordin. & qual. ordin. à n. 1. ad 3. & n. 10. 11. 17. & 22.* pag. 273. 276. 277. 279. & 281.

Extravagantes alix sunt Joannis Papæ XXII. quæ XX. Decretalibus illius Pontificis constant, & sub ejus nomine citari solent: alix sunt Extravagantes simpliciter ita dictæ, vel cum addito *Communes*, quæ ex aliquibus Decretalibus ejusdem Papæ Joannis, & aliorum Pontificum Constitutionibus usque ad Sixtum IV. coalescunt: quæ omnes Corpori Juris Canonici adjunctæ sunt; vimque habent obligandi. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à n. 267. ad 269. & 270. & seq. p. 176. 177. & seq.*

Extremæ Unctionis Sacramentum Sacra Unctione adhibetur. Vide verb. *Oleum. & Lib. I. Tit. 15. de Sac. Unct. num. 12.* pag. 292.

F

Fatalistarum hæresis alia est absoluta, & universalis, altera particularis: prima absolutam rerum omnium necessitatem affirmat, etiam humanarum actionum, negata humana libertate. Hanc hæresim propugnavit Benedictus Spinosa, & Hobbesius. Particularis est, quæ necessitatem absolutam mundi hujus materialis inducit; concedit tamen voluntati humanæ libertatem suarum actionum. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 26.* pag. 457.

Felicissimus Schismaticus multa molitus est contra S. Cyprianum, & ejus disciplinam. *ibid. num. 16.* pag. 404.

Felix Urgellensis Episcopus, Christum Filium Dei adoptivum secundum humanam naturam asseruit. An errorem Nestorii receperit? disputatur. Nec omnino liquet de genuino sensu Felicis, contententibus nonnullis abusum fuisse nomine adoptionis, putantem coalescere posse cum unitate personalitatis filiationem adoptivam. Ipse, & Elipandus variis in Conciliis damnati, tandem definitioni Ecclesiæ se subjecerant. Dubiam nihilominus facit Felicis conversionem scheda post ejus mortem reperta. *ibid. num. 21.* pag. 418.

Fœda beneficio Ecclesiæ tenentes Laici, ad eam reparandam, vel ædificandam contribuere tenebantur. *Lib. III. Tit. 5. de Præbend. & Dign. n. 13.* pag. 65. & 66.

Ferrandus Diaconus Ecclesiæ Carthagin. Sæculo VI. Breviarium Canonum edidit, non verba, sed sensum exprimens. Constat Canonibus numero 232. *Lib. II. Tit. 2. de Constit. num. 13.* pag. 100.

Fidei divinæ veritas potest esse talis materialiter, sed quia non dum clare, & distincte definita ab Ecclesia, contrarium sentire licet sit error materialis, non tamen formalis, nec hæresis. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. n. 165.* pag. 361. & 362.

Ad Fidem nemo est cogendus, nisi is, qui semel suscepta Fide, contraria dogmata amplectitur. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 69.* pag. 483.

Fidei Catholice Articuli, seu ejusdem Fidei professio, vel compendiaria expolitio. Vide verb. *Symbolum. Athanasius. Concilia*, in suis uniuscujusque nominibus. Fidei

- Fidei propagandæ Congregatio Cardinalium à quo instituta? quando celebraret? qui intererat? Ejus Collegium, & Typographia. *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis num.* pag. 390.
- Figurata locutio in Sacris Litteris, alia est cum verba non significabant id ad quod exprimendum primitus sunt instituta: altera cum verba quidem significant id ad quod significandum primitus instituta sunt, sed tamen id quod exprimunt alterius rei figura est, quam non exhibet eandem significatio. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trinit. num.* 294. pag. 81.
- Flagellantium Secta in Italia orta plurimas, distatque penetravit Regiones; Homines huiusmodi per 33. dies ab umbilico sursum denudati in publicis processionibus; mulieres vero domi, in memoriam triginta tres annorum Christi flagellis ad sanguinis effusionem se cædebant. Indiscreta hæc pietas in hæresim degenerans, asseruit, neminem à peccatis absolvi, qui Sectæ suæ nomen non dedisset: mutuoque sese absolvebant, etsi Laici essent. Dammati à Clemente VI. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num.* 24. pag. 428.
- Florentinum Generale Concilium Fidei compendium condidit pro instructione Armenorum, quod recensetur. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. n.* 307. pag. 85.
- Fontes baptismales. Vide *Baptismus*.
- Formatæ litteræ erant Epistolæ, in quibus consensum in fide, & Communionem in sacris significabant, qui eas dabant, habere eos quibus illas concedebant, cum his ad quos mittebantur. *Lib. V. Tit. 39. de Senten. Excom. n.* 13. pag. 581.
- Forum externum Ecclesiasticum à primis Ecclesiæ Sæculis usque ad Sæculum XII. non erat distinctum à foro interno, sed ab uno eodemque Iudicio Ecclesiastico audiebantur, puniebantur, & absolvebantur peccata, etiamsi judicialiter essent delata, & iudicæ discussa, quæ tum penitentia publicè subijciebantur; eaque peracta absolvebantur ab eodem tum ab Excommunicatione, tam à peccatis Penitentes. *Lib. V. Tit. 39. de Senten. Excom. n.* 2. & 3. pag. 576. & 577.
- Forum externum, & iudiciale separari cepit à Foro interno, & Penitentiali, atque exerceri ad normam iudicii forensis, & sæcularis Sæculo XIII. circiter. Et penæ quæ ad correctionem duntaxat imponebantur, ceperunt ad vindictam publicam per Sententiam imponi, & per publicos Ministros infligi. *ibid. n.* 4. pag. 577.
- Penæ speciali nota dignæ erant Excommunicatio, Depositio, & Degradatio. Vide in propriis nominibus.
- Fossarii Officium non fuit proprium Clericorum, nisi quatenus corpora Martyrum sepebant. Aliquando tamen commissum reperitur publicam Penitentiam agentibus. *Lib. I. Tit. 11. de Tempor. Ordin. & qual. Ordin. n.* 6. pag. 275.
- Fossariorum hæresis in Bohemia præsertim invaluit Sæculo XVI. Eorum errores proflus similes erroribus Lolharditarum. Vide *Lolhardista. & Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num.* 25. pag. 441.
- Franciscus Borri Medicus Mediolanensis, de Mysterio SS. Trinitatis pessime sentiebat. Beatam Virginem Deam esse effutiebatur; se Christum esse iactabat, duodecim otiosos homines, ut Apostolos, elegit. Capti tandem puniti sunt, desinente Sæculo XVII. *ibid. num.* 26. pag. 454.
- Franciscus de Salignac Felon Archiepiscopus Comeracen. Librum edidit eo tantentem, ut amissis motibus timoris, & spei, perfectio in amore proflus desinere collocaretur. Quem Librum Innocentius XII. damnavit. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num.* 26. pag. 455. Fran.

- Francorum Regum Capitularia, sunt sancta promanata à Potestate Ecclesiastica, & Sæculari in Comitibus coadunatis, quæ in Gallia paræm auctoritatem habebant, ac Sacris Canones. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. n.* 202. & 204. pag. 162. & 163.
- Caroli Magni, & Ludovici Pii Capitularia diversis temporibus edita, in unum corpus congestit Ansegisus Abbas Lobbiensis: Hanc Collectionem auxit Capitularibus Pipini, & Carolimanni, Canonibus Conciliorum, Decretis Pontificum, Legibus Codicis Theodosiani, ac Codicis Wisigothorum, & aliorum, Benedictus Levita Moguntinensis. Absolutissimam horum omnium editionem, cum additionibus Baluzii adornavit. *ibid. d. num.* 206. ad 208. pag. 163. & 164.
- Fratricelli Hæretici Authores habuerunt Petrum de Macerata, & Petrum de Forestempronii Apostatas Ordinis Minorum. Dnas cum Petro Oliva, eorum Antesignano, singebant Ecclesias, Carnalem unam, cui Pontifex Romanus præerat; alteram Spiritualem, quæ nempe profiteretur Regulam S. Francisci ad litteram, quam Evangelio exequabant, in qua solum jurisdictionem omnem Ecclesiasticam residere asserere. Damnati fuerunt à Concilio Oecumenico Viennensi. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num.* 24. pag. 429.
- Funera Christianorum. Vide *Sepultura*.

G

- Gaspar Schwenckfeldius, Silesius, Hæreticus, Scripturam sacram respuebat, & privatis potius contemplationibus & visionibus credendum docebat Sæculo XVI. aliosque errores. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num.* 25. pag. 446.
- Gerardus Sagarellus Parmensis Sæculo XIII. desinente, Sectam Apostolorum, ab eo nuncupatam, instituit; Amalrici hæresim innovavit. Dulcinus Novariensis ejus discipulus, Fratricellorum errores adoptavit; insuper plura infanda crimina, peccata non esse affirmabat, dummodo ex caritate fierent. Tandem igni traditus est Gerardus. *ibid. num.* 24. pag. 430.
- Germanici Imperii Concordata cum Papa. Item inter Catholicos, & Protestantes. Vide verb. *Concordata*.
- Glossæ in Jus Canonicum sunt notæ in quædam verba Canonum expositione indigentia. Authores Glossarum qui fuerint? Non habent auctoritatem Legis; habentur tamen in pretio. Quænam in Jure Canonico prohibita Gloriarum sint? *Lib. I. Tit. 2. de Constit. d. num.* 343. ad 346. pag. 195. & 196.
- Gnollici Hæretici Sæculi II. qui fuerint? Eorum errores, ac nefanda obscenitates, quibus Christiano nomini majora damna intulerunt, quam præcedentes hæreses. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num.* 15. pag. 398.
- Goteschalchus Orbacensis Monachus Sæculo IX. veterum Prædestinatorum errores instauravit. *ibid. num.* 22. pag. 419.
- Gratianus Monachus Ordinis S. Benedicti Bononiensis adulto Sæculo XII. Decretum, ut vulgo dicitur, compilavit, seu Collectionem Decretorum confecit, quæ alias *Concordia discordantium Canonum* appellatur. Ex quibus autem monumentis, seu materia ea constet? *Lib. I. Tit. 2. de Constitut. n.* 235. & 236. pag. 168.
- Distinctiones, Cause, & Tractatus de Consecratione, quibus dividitur, quomodo citentur? *num.* 237. & 238. pag. 169.
- Quæ errata in Decreto concinnando commiserit? *num.* 240. & 241. pag. 170.
- Mmmmm
Quam